

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра іноземних мов природничо-математичних спеціальностей

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Мистецтво концентрації
як запорука якості роботи перекладача
підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
для денної форми здобуття освіти

Силабус освітнього компонента «Мистецтво концентрації як запорука якості роботи перекладача» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Розробники: Крюкова Юлія Дмитрівна, доцент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Чарікова І.В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри

протокол № 7 від 3 лютого 2026 р

Завідувач кафедри: -

Хникіна О.О.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) (заочна) форма здобуття освіти	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В11 Філологія Усний переклад підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2026-2027
		Семестр перший
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота 88 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 8 год.
Мова навчання	Англійська та Українська	
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Крюкова Юлія Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей, krjukowajuli@gmail.com

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Курс «Мистецтво концентрації як запорука якості роботи перекладача» спрямований на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти цілісного уявлення про концентрацію та керування увагою як ключові емерджентні метакомпетентності сучасного перекладача. В умовах цифрової культури, мультимодальної комунікації та зростання ролі штучного інтелекту перекладацька діяльність дедалі більше залежить не лише від мовної підготовки, а й від здатності суб'єкта підтримувати когнітивну стійкість, здійснювати селективне фокусування інформації, координувати декілька потоків даних та приймати відповідальні інтерпретаційні рішення під часовим тиском.

У центрі курсу – міждисциплінарне осмислення уваги як філософської, когнітивної й професійної категорії. Студенти ознайомляться з класичними й сучасними теоріями уваги (W. James, M. Posner, H. Rheingold, A. Damasio, F. Varela), концепціями глибокої роботи та когнітивної екології (C. Newport, Y.-N. Harari), а також з підходами перекладознавства, що розглядають перекладача як активного концептуального суб'єкта, культурного медіатора і агента смислотворення в цифровому середовищі. Особливу увагу буде приділено впливу інформаційного перевантаження, алгоритмічних середовищ та багатовіконних режимів роботи на якість перекладацького рішення.

Курс поєднує теоретичний аналіз із практично орієнтованими тренінговими модулями, спрямованими на розвиток навичок керування увагою в усному та письмовому перекладі:

стратегій селективного слухання, утримання макроструктури тексту, перемикання фокусу між локальними мовними одиницями і глобальними смисловими схемами, роботи в умовах шуму та часових обмежень, когнітивного відновлення після інтенсивних сесій синхронного перекладу. Студенти працюватимуть із автентичними матеріалами – науковими доповідями, музейними текстами, політичними промовами, мультимедійними презентаціями – моделюючи реальні професійні ситуації.

Окремий блок курсу присвячений етичному та професійному виміру концентрації: відповідальності перекладача за смислову точність, здатності протистояти алгоритмічним упередженням, збереженню автономії інтерпретаційного рішення та формуванню стійкої професійної ідентичності в умовах гібридної співпраці з цифровими системами. Концентрація розглядається не лише як техніка підвищення продуктивності, а як форма інтелектуальної дисципліни й культурної присутності в тексті, що забезпечує якість міжмовної комунікації.

У результаті опанування курсу здобувачі зможуть критично осмислювати власні когнітивні режими роботи, застосовувати науково обґрунтовані методики тренування уваги в перекладацькій практиці, проектувати персональні стратегії концентрації в цифровому середовищі та інтегрувати ці навички у свою професійну діяльність як усних, так і письмових перекладачів. Курс формує підґрунтя для подальших досліджень у сфері когнітивного перекладознавства, мультимодальної комунікації та культурної медіації.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Мистецтво концентрації як запорука якості роботи перекладача» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою курсу «Мистецтво концентрації як запорука якості роботи перекладача» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного розуміння концентрації та керування увагою як ключових емерджентних метакомпетентностей сучасного перекладача, здатного діяти як концептуальний суб'єкт, культурний медіатор і відповідальний агент смислотворення в умовах цифрової трансформації, мультимодальної комунікації та гібридної співпраці з технологіями штучного інтелекту.

Курс спрямований на інтеграцію теоретичних підходів когнітивної науки, філософії свідомості та перекладознавства з практичними методиками тренування уваги в усному й письмовому перекладі, розвитку когнітивної стійкості, здатності до метарефлексії та формування професійної автономії в умовах інформаційного перевантаження

Основні завдання курсу

У процесі вивчення дисципліни передбачається розв'язання таких завдань:

- **Ознайомити** здобувачів із сучасними теоріями уваги та концентрації у когнітивній науці, філософії та медіадослідженнях, а також із їхнім застосуванням у перекладознавстві.
- **Сформувані** уявлення про перекладача як концептуального суб'єкта, який здійснює інтерпретаційні вибори, керує власними когнітивними режимами й несе етичну відповідальність за результати перекладу.
- **Проаналізувати** вплив цифрового середовища та алгоритмічних систем на перекладацьку діяльність, зокрема фрагментацію уваги, зміну режимів читання та ризики автоматизованого ухвалення рішень.
- **Навчити** здобувачів застосовувати науково обґрунтовані стратегії тренування уваги у різних режимах перекладу – синхронному, послідовному, письмовому та мультимодальному.

- **Розвинути** навички селективного слухання й багаторівневої концентрації, необхідні для роботи з високою когнітивною складністю та часовим тиском.
- **Сприяти** формуванню метакогнітивної рефлексії, здатності аналізувати власні когнітивні процеси, виявляти фактори втрати фокусу й проектувати персональні стратегії концентрації.
- **Розглянути** етичні аспекти керування увагою в перекладацькій діяльності: відповідальність за смисл, автономію перекладацького рішення, протидію алгоритмічним упередженням.
- **Розвинути** вміння працювати в умовах інформаційного перевантаження, шуму, багатозадачності та стресових професійних ситуацій.
- **Сформувати** навички інтеграції тілесних, просторових і цифрових чинників у побудову екології концентрації перекладача.
- **Підготувати** здобувачів до самостійного проектування професійних режимів роботи, що забезпечують високу якість перекладу та когнітивну стійкість у довгостроковій перспективі.

3. Soft skills

У процесі опанування дисципліни здобувачі розвивають комплекс міжособистісних, когнітивних та регулятивних навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності перекладача в умовах цифрового та мультимодального середовища.

1. Когнітивна саморегуляція

Здатність керувати власними ментальними станами, підтримувати концентрацію в умовах високого навантаження, відновлювати фокус після переривань і працювати в режимі тривалої інтелектуальної напруги.

2. Критичне мислення

Уміння аналізувати джерела інформації, оцінювати перекладацькі пропозиції (включно з алгоритмічними), виявляти смислові неточності, ідеологічні імплікації та культурні упередження.

3. Комунікативна гнучкість

Здатність адаптувати стиль мовлення до різних аудиторій, взаємодіяти з колегами, замовниками й експертами предметних галузей, вести професійний діалог у багатомовному середовищі.

4. Емоційна регуляція та стресостійкість

Уміння зберігати ясність мислення в кризових або високонавантажених ситуаціях (синхронний переклад, публічні події, конфліктні дискурси), контролювати тривогу та когнітивне виснаження.

5. Метакогнітивна рефлексія

Здатність усвідомлювати власні когнітивні процеси, аналізувати сильні й слабкі сторони перекладацьких рішень, формувати індивідуальні стратегії професійного розвитку.

6. Креативність та імпровізація

Готовність до нестандартних перекладацьких рішень у межах етичних і професійних стандартів, здатність швидко перебудовувати стратегію за змінних умов комунікації.

7. Етична чутливість

Уміння розпізнавати моральні дилеми перекладацької практики, дотримуватися принципів відповідальності, конфіденційності та культурної поваги.

8. Адаптивність до технологій

Готовність працювати з новими цифровими інструментами, інтегрувати ШІ у перекладацький процес без втрати автономії професійного рішення.

9. Співпраця і командна робота

Здатність ефективно працювати в перекладацьких командах, координувати спільні проекти,

надавати та приймати конструктивний зворотний зв'язок.

10. Професійна автономія і відповідальність

Уміння приймати самостійні рішення в умовах невизначеності, нести відповідальність за перекладацький продукт і захищати обґрунтовану перекладацьку позицію.

4. Структура освітнього компонента.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усьо-го	Лек-ції	Практ. заняття	Кон-сультатії	Сам робота	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Attention, Subjectivity, and the Ecology of Translation. Philosophical and Cognitive Perspectives on Interpreting and Translation						
Тема 1. Увага як фундаментальна грамотність у цифрову добу. Тема вводить поняття уваги як базової когнітивної та культурної категорії сучасності. Аналізуються ідеї Вільяма Джеймса, Майкла Познера, Говарда Рейнгольда та Ніколаса Карра щодо обмеженості когнітивних ресурсів. Розглядається поняття “економіки уваги” та її вплив на інтелектуальні професії. Пояснюється, чому концентрація стає метанавичкою. Проводиться зв'язок між увагою та автономією мислення. Окреслюється специфіка перекладацької діяльності в умовах цифрового шуму. Студенти знайомляться з поняттям когнітивної екології. Аналізується фрагментація сприйняття. Вводиться термін <i>attention literacy</i> . Формується концептуальна рамка курсу.	10	2			10	-
Тема 2. Концептуальний суб'єкт перекладу і філософія свідомості Тема розглядає перекладача як активного агента смислотворення. Обговорюються феноменологічні та постструктуралістські концепції суб'єкта. Аналізуються підходи Мерло-Понті, Фуко, Батлер, Брайдотті. Пояснюється зв'язок між увагою та суб'єктністю. Розглядається переклад як онтологічна подія. Студенти знайомляться з ідеєю присутності в тексті. Вводиться поняття агентності. Пояснюється розподілена суб'єктність у цифрових середовищах. Порівнюються класичні та сучасні моделі перекладача. Формується філософський горизонт дисципліни.	10	2			10	- ТУВ – 5 ДС – 5
Тема 3. Нейрокогнітивні механізми уваги в усному та письмовому перекладі Тема присвячена сучасним моделям уваги у когнітивній науці. Розглядаються системи <i>alerting, orienting ma executive control</i> . Аналізується когнітивне навантаження у синхронному перекладі. Пояснюється роль робочої пам'яті. Обговорюється феномен когнітивного виснаження. Студенти знайомляться з концепцією	11	2			10	УО – 5-

когнітивних ресурсів. Порівнюється увага в різних режимах перекладу. Аналізується вплив стресу на фокус. Вводяться поняття нейропластичності. Показується можливість тренування уваги.						
Тема 4. Цифрове середовище, ШІ та ерозія концентрації Тема аналізує вплив технологій на перекладацьке мислення. Розглядаються CAT-tools і машинний переклад. Обговорюється алгоритмічний тиск на прийняття рішень. Пояснюється феномен фрагментованої уваги. Студенти знайомляться з критикою цифрової культури. Аналізується роль інтерфейсів у когнітивній організації роботи. Вводиться поняття гібридної агентності. Обговорюється ризик втрати суб'єктності. Розглядаються стратегії опору поверхневості. Формується критичне мислення щодо технологій.	12	2			5	ТУВ – 5-
Тема 5. Етика концентрації та професійна відповідальність перекладача Тема розглядає увагу як етичну категорію. Аналізуються перекладацькі кодекси професійної етики. Обговорюється поняття відповідальності за смисл. Пояснюється зв'язок між концентрацією та довірою. Розглядаються кейси високого ризику. Студенти аналізують помилки через неуважність. Обговорюється моральний вимір швидкості. Вводиться поняття цифрової доброчесності. Пояснюється роль самодисципліни. Формується етична рамка курсу.	12	2			5	УО – 5 А – 5-
Контрольна робота	5		2		4	КР – 10
Разом за модулем 1	60	10			44	40
Змістовий модуль 2. Training Focus – Applied Cognitive Strategies for Translators Practicing. Attention: Cognitive Performance in Translation and Interpreting						
Тема 1. Тренування уваги: когнітивні та тілесні техніки перекладача Тема поєднує нейронауку й тілесні практики. Розглядаються техніки дихання і стабілізації голосу. Аналізуються вправи на монотаскінг. Студенти вчаться відновлювати фокус після переривань. Пояснюється роль постви. Вводяться мікропаузи. Практикуються сесії глибокої роботи. Аналізуються власні когнітивні стани. Формуються персональні протоколи концентрації. Поєднується теорія і тренінг.			2	2	10	УО – 5 А – 5 ТУВ – 5
Тема 2. Стратегії керування увагою в синхронному перекладі Тема зосереджена на високонавантажених ситуаціях. Студенти практикують селективне слухання. Відпрацьовуються навички прогнозування. Аналізується робота з шумом. Розглядається			2	2	10	ТД – 5

сегментація мовлення. Практикується утримання макроструктури. Обговорюється координація з напарником. Аналізується роль підготовки. Вводяться тактики когнітивного відновлення. Розвивається стійкість.						УО – 5
Тема 3. Повільне читання і концептуальний аналіз у письмовому перекладі Тема спрямована на глибоке осмислення тексту. Студенти тренують <i>close reading</i> . Аналізуються ключові концепти. Вивчаються жанрові сигнали. Практикується побудова перекладацької стратегії. Обговорюється боротьба з кальками. Розглядається робота без САТ-інструментів. Порівнюються різні варіанти перекладу. Аналізується стилістична єдність. Формується терпіння мислення. Закріплюється рефлексія.			2		5	ДС – 5
Тема 4 Когнітивні щоденники та рефлексія перекладацької практики Тема вводить метакогнітивні інструменти. Студенти ведуть журнали уваги. Аналізують фактори відволікання. Оцінюють власну продуктивність. Порівнюють різні робочі режими. Розглядається саморегуляція. Обговорюється <i>peer-feedback</i> . Формується усвідомленість. Вивчаються стратегії покращення. Інтегрується досвід.			2	2	5	
Тема 5. Перекладач майбутнього: концентрація як кар'єрний ресурс Тема завершує курс стратегічною перспективою. Аналізуються сценарії розвитку професії. Обговорюється співпраця з ШІ. Пояснюється роль когнітивної стійкості. Студенти проєктують професійні профілі. Вивчається позиціонування на ринку. Аналізується <i>lifelong learning</i> . Обговорюється репутація. Пояснюється роль уваги в експертності. Формується візія професійного розвитку.			4	2	10	
Контрольна робота	5				4	КР – 10
Підсумкова контрольна робота						ПКР- 20
Разом за модулем 2	60		12	8	44	60
Всього годин	120	10	14	8	88	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної

доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу. Студент повинен відвідувати усі заняття згідно з розкладом та вчасно виконувати навчальні завдання (зокрема винесені на самостійну роботу) згідно з індивідуальним навчальним планом та силабусом освітнього компонента. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, навчання з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (системи Moodle, Office 365 тощо) за погодженням із деканом факультету. Пропущені з поважних причин заняття потрібно відпрацювати упродовж тижня після виходу студента на навчання після вимушеної перерви. Виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання є обов'язковою умовою об'єктивного оцінювання.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю знань; надання для оцінювання лише результатів власної роботи; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчально-пізнавальної діяльності і використані джерела інформації. Списування під час контрольних робіт заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Жодна з форм порушення академічної доброчесності не толерується. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до усіх учасників навчального процесу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Усі види навчальних робіт здаються у межах вивчення змістового модуля. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-3 бали). У разі відсутності з поважної причини на практичному занятті студент представляє виконані завдання у письмовому вигляді, а також знання студента оцінюють за результатами усного опитування з теми, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями. Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір). Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Валідація результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, передбачає певні етапи і здійснюється Предметною комісією, створеною Деканом факультету. Порядок та процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті відображена у розділі IV [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#) 29.08.2024.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конкурсах, тощо, що пов'язано зі знанням та вивченням іноземної мови й досягли значних результатів, а також за активність у ході заняття (внесення пропозицій, прийняття оригінальних рішень, надання уточнень і визначень, доповнення попередніх відповідей, участь у дискусіях тощо), може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю, за погодженням з науково-методичною комісією факультету. При цьому загальна кількість балів за поточну роботу, у випадку ОК, де передбачено залік, не може перевищувати, як правило, 100 балів.

V. Підсумковий контроль

Вивчення освітнього компонента «Мистецтво концентрації як запорука якості роботи перекладача» здійснюється впродовж I семестру на 1-му році підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК здійснюється провідним викладачем на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня знань здобувачів освіти при виконанні різного виду завдань на практичних заняттях та завдань для самостійної роботи тощо. Об'єктами поточного контролю знань здобувачів освіти є систематичність і активність роботи студентів на практичних заняттях, а також виконання завдань для самостійного опрацювання. Під час здійснення контролю за систематичністю та активністю роботи студентів на практичних заняттях враховуються рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність під час їх обговорення тощо. Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач освіти за поточну роботу з відповідних тем і підсумкову контрольну роботу. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до електронного журналу успішності і сумуються під час виставлення підсумкового бала з ОК.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

У 1-му семестрі викладач виставляє залік за результатами поточної роботи здобувача освіти впродовж семестру за умови виконання завдань, передбачених силабусом ОК. У цьому випадку завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Якщо протягом семестру студент набрав 60 і більше балів, він може отримати залік, не складаючи його.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений Силабусом ОК.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Зразок завдань для складання заліку:

Теоретичні питання:

1. Поясніть, чому увага у XXI столітті розглядається як фундаментальна грамотність, а не лише як психологічна здатність. Проаналізуйте концепцію *attention literacy* у працях Говарда Рейнгольда та її значення для перекладацької освіти.
2. Розкрийте поняття концептуального суб'єкта перекладу і поясніть його зв'язок із керуванням увагою. Порівняйте класичні та сучасні моделі перекладацької суб'єктності.
3. Охарактеризуйте нейрокогнітивні системи уваги (*alerting, orienting, executive control*) і наведіть приклади їх функціонування в синхронному перекладі. Проаналізуйте феномен фрагментованої уваги та його вплив на якість перекладу.

4. Поясніть поняття «*економіка уваги*» і його значення для інтелектуальних професій. Розкрийте етичний вимір концентрації у перекладацькій діяльності.
5. Обговоріть роль цифрових інструментів у трансформації когнітивних режимів перекладача. Поясніть різницю між багатозадачністю та когнітивно контрольованим перемиканням уваги.
6. Проаналізуйте переклад як практику свідомості та тренування уваги. Розкрийте поняття резонансного мислення у перекладацькому процесі.
7. Поясніть, як тілесні фактори (дихання, постава, голос) впливають на концентрацію в усному перекладі.
8. Охарактеризуйте роль метакогніції у формуванні професійної стійкості перекладача.
9. Порівняйте підходи Рейнгольда, Познера і Ньюпорта до тренування уваги.
10. Проаналізуйте перекладацьку діяльність у контексті співпраці з ШІ.
11. Поясніть, як концентрація впливає на інтерпретативну автономію перекладача.
12. Розгляньте увагу як компонент професійної ідентичності.
13. Проаналізуйте поняття когнітивної екології в перекладі. Обґрунтуйте, чому здатність до концентрації є кар'єрним ресурсом перекладача ХХІ століття.

Практична складова:

1. Діагностика уваги під час перекладу

Студент перекладає 2–3-хвилинний усний фрагмент у реальному часі, фіксуючи моменти втрати концентрації. Після виконання складає короткий звіт про причини відволікань.

2. Переклад у режимі монотаскінгу

Виконати письмовий переклад без доступу до інтернету та САТ-інструментів протягом 25 хвилин. Проаналізувати, як змінилася глибина рішень.

3. Переклад під контрольованими перериваннями

Під час перекладу викладач вводить зовнішні стимули (шум, сигнали). Студент має зберігати макроструктуру тексту. Після – рефлексія.

4. Close reading перед перекладом

Проаналізувати ключові концепти вихідного тексту до перекладу та сформулювати стратегію.

5. Тілесна стабілізація

Виконати коротку дихальну вправу вправу перед синхронним перекладом і порівняти результат із попереднім виконанням.

6. Робота з ШІ

Порівняти власний переклад із машинним і описати, де увага допомогла знайти концептуальні розбіжності.

7. Рефлексивний щоденник

Проаналізувати 3 перекладацькі сесії та описати когнітивні режими.

8. Переклад для різних аудиторій

Адаптувати той самий текст для академічної і публічної аудиторій, пояснивши зміни.

9. Групова синхронізація

Працювати в парі в кабіні, відстежуючи розподіл уваги між партнерами.

10. Перекладач майбутнього

Написати есе про роль концентрації в кар'єрі перекладача через 10 років.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 3

К-сть балів/ № п/п виду навч. д-сті	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5: 1-3 9-10: 4 17-20: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4: 1-3 7-8: 4 13-16: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3: 1-3 5-6: 4 9-12: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
1-2: 1-3 1-4: 4 1-8: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює певну частину навчального матеріалу, але не висвітлює його основний зміст. Не здатний до обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки у мовленні.
0	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висловити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти для заліку

Таблиця 3.1

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	<i>Зараховано</i>
82–89	

75–81	
67–74	
60–66	
1–59	

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано (необхідне перекладання).

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Оцінка «незадовільно» ставиться студенту, який має прогалини в знанні основного навчально-програмового матеріалу, невпевнено відповідає на додаткові питання викладача, не вміє пов'язати теоретичний матеріал зі своєю майбутньою спеціальністю, обсяг знань якого не може бути базою для подальшого вивчення навчального матеріалу з іноземної мови.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

(A – основна література; B – додаткова література; C – Інтернет-ресурси)

A:

1. **Bowker L., Buitrago Ciro J.** Machine Translation and Global Research: Towards Inclusive Knowledge. Cambridge: Cambridge University Press, 2023. 450 p.
2. **Braidotti R.** Posthuman Knowledge. Cambridge: Polity, 2022. 401 p.
3. **Carr N.** The Shallows: What the Internet Is Doing to Our Brains. New York: W. W. Norton, 2021. 312 p.
4. **Cadwell P., O'Brien S., & Teixeira C.** Human–AI interaction in translation and post-editing. Translation Spaces, 2022, 11(1), 1–26.
5. **Cronin M.** Translation in the Digital Age (2nd ed.). London: Routledge, 2022. 342 p.
6. **Doherty S., & Carl M.** Eye tracking and the ergonomics of translation. In: O'Brien, S. (Ed.), The Routledge Handbook of Translation and Technology. London: Routledge, 2023. 267 p.
7. **Ehrensberger-Dow M., Hunziker Heeb A., & Massey G.** Cognitive ergonomics in translation. Translation, Cognition & Behavior, 2021, 4(1), 5–29.
8. **Haraway D.** Staying with the Trouble (new anniversary ed.). Durham: Duke University Press, 2023. 431 p.
9. **O'Brien S.** (Ed.). The Routledge Handbook of Translation and Technology. London: Routledge, 2022. 387 p.
10. **Risku H., Rogl R., & Milosevic J.** Translation practice in the networked economy. Translation Spaces, 2021. 10(1), P. 1–26.
11. **Muñoz Martín R.** (2021). Cognitive translatology: Past, present and future. Translation, Cognition & Behaviour, 2021. P. 4(2), 1–22.
12. **Newport C.** A World Without Email: Reimagining Work in an Age of Communication Overload. New York: Portfolio, 2021. 225p.

13. **Тумочко М.** Translation, ethics and activism today. In: The Routledge Handbook of Translation and Politics. London: Routledge, 2022. 388 p.

В:

14. **Крюкова Ю. Д.** Генераційне розрізнення як мета-skill сучасного перекладача. Закарпатські філологічні студії. 2025. Вип. 42. Т. 1. С.239-246. (0.9 автор. аркуші) DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.41>

15. **Крюкова Ю. Д.** Герменевтична петля: ретроїдея чи операційна модель сучасного перекладу. Проблеми гуманітарних наук: Серія «Філологія». 2025. Вип. 63 С. 38–48. (0.9 автор. аркуші) doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.63.5>

16. **Крюкова Ю. Д.** Міжмовна інтерференція та психологічні бар'єри у процесі вивчення іноземних мов у ЗВО: шляхи подолання. Нова філологія. Збірник наукових праць. 2022. № 85. С. 150-156. (0.8 автор. аркуші) URL : <http://novafilohiia.zp.ua/index.php/new-philology/issue/view/20/16>

17. Mialkovska L., Sternichuk V., Yanovets A., Hubina A., Kyseliuk N., Zabiaka I., & **Kriukova Y.** Linguistic and pragmatic aspects of communication in the modern media world. Multidisciplinary Science Journal. 2024. Vol. 6, 2024ss0709. P. 1-10. (0.3 автор аркуші) URL : <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0709>

18. **Kriukova Yu.,** Tyurina V., Shevchuk H., Lukashchuk M., Savishchenko V. The impact of the project method on the development of leadership skills in students. El impacto del método de proyectos en el desarrollo de habilidades de liderazgo en los estudiantes. Apuntes Universitarios. 2022. Vol. 12, № 2. P. 179–197. (Scopus) (0.3 автор. аркуші) URL : <https://wseas.com/journals/articles.php?id=7418>

19. **Крюкова Ю.Д.,** Чарікова І.В. Domestication та Foreignization у перекладознавчій царині: дихотомічний тумблер чи континуум взаємодії *свого* та *чужого* (Частина1). Науковий вісник ХДУ. Серія германістика та міжкультурна комунікація. 2025. № 2. С. 31-41 DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2025-2-4>

С:

20. <https://izolyatsia.org/ua/project/zazemlennya/donna-haraway/>

21. <https://www.youtube.com/watch?v=LFQRfPAgJ9k>